

Een kijkje in de gymzaal van...

Patricia Brouwers – van Alst

In het LO Magazine laten we regelmatig LO-docenten aan het woord die vertellen over hun ervaringen in de praktijk van het lesgeven. Dit keer is het woord aan Patricia Brouwers-van Alst. Zij is een voorbeeld van uitbreiding van taken in en rondom de school als het gaat om de basis leggen voor leerlingen voor een leven lang duurzaam bewegen. Vooral het jonge kind heeft haar aandacht. | Redactie

Wie ben je?

"Ik ben Patricia Brouwers - van Alst werkzaam voor de gemeente 's-Hertogenbosch als combinatie-functionaris Kids en lid van de ledenraad van de KVLO."

Op welke school/scholen geef je les?

"Ik geef les op het Montessori Kindcentrum aan de Oosterplas. Samen met mijn collega Jesse van Beurden vormen wij de vaksectie bewegingsonderwijs en geven we les aan alle klassen van groep 1 tot en met 8, wat neerkomt op elke dag gym!"

Hoeveel jaren geef je les?

"Vanaf augustus 2005, dus volgend schooljaar al het 20^e schooljaar. Jesse, mijn collega, is zelfs mijn oud-leerling geweest."

Hoeveel uren geef je les?

"Ik geef nu 16 uur les bewegingsonderwijs aan kleuters, onderbouw, middenbouw en bovenbouw. Daarnaast coach

ik collega's in de lessen bewegingsonderwijs en observeer kinderen ter bevordering van BeweegBelang. Ook zit ik in de Ondernemers Raad (OR) van de gemeente namens de medewerkers van de afdeling Sport en Recreatie. In de OR behartig en bewaak ik de belangen van mijn collega's van de gehele sector Stadsbeheer. Wat in totaal neerkomt op 30 uur per week. Ik ben parttime gaan werken sinds ik zelf kinderen heb."

Welke opleiding heb je gedaan?

"Havo en de Calo in Zwolle. Daarna heb ik verschillende opleidingen gevolgd zoals Sportmanagement, Rots en Water, Inpp, Bodymap coach, Outdoor learning, Training 'het goede gesprek aangaan', Cursus Slimm (voor kinderen met overgewicht gericht op bewegen), Krachtgericht coachen, Gedragsverandering, Montessori Sport en natuurlijk elk jaar mijn EHBO-diploma bijhouden."

Heb je andere taken binnen school?

"Als combinatiefunctionaris 'Kids' hebben wij een brede taak. We zetten in op het belang van een gezonde leefstijl (inclusief bewegen) op en rondom het Kindcentrum. Voor mij is dat de normaalste zaak van de wereld, maar ik merkte tijdens de impressie Koersdag KVLO van 4 oktober dat dit toch uniek is."

"De belangrijkste taak is natuurlijk kwalitatief goede lessen bewegingsonderwijs geven. Daarbij willen wij de basis leggen bij de kinderen voor een leven lang duurzaam bewegen. We hanteren drie schema's waarin we aangeven wat we verstaan onder een kwalitatief goede gymles, Dynamische Schooldag en Motorische leeromgeving (bron:

Gemeente 's-Hertogenbosch). Voor het leggen van deze basis voor een leven lang duurzaam bewegen speelt de aandacht voor deze drie aspecten een belangrijke rol."

"Op school betekent dat aandacht voor preventief werken aan gezondheid. Maar ook het signaleren en eventueel doorverwijzen, samenwerken met instanties en opleidingsscholen. Een voorbeeld van preventief werken is de 'Gezonde school'. We hebben het vignet welbevinden & sport en bewegen & voeding. Bij elke activiteit proberen wij de kinderen te leren de gezonde keuze te maken. Water en fruit zijn daarbij niet weg te denken. Verder hebben we een beweegteam en bevorderen we de dynamische schooldag."

"Het is belangrijk alles te benoemen wat je ziet in en rondom de school. Dit geldt bijvoorbeeld voor de inrichting van een nieuwbouw gymzaal, aanleg van het schoolplein en de omgeving van de school. Voorbeelden van signalering zijn het afnemen van de enquêtes over zwemdiploma, sport en fietsen. Vervolgens hebben we nauw contact met de zwemvereniging, als kinderen nog geen zwemdiploma hebben. Voor de oudere kinderen uit groep 7 en 8, gebruiken we de vangnetconstructie. We begeleiden ouders en kinderen om de kinderen te laten sporten. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van 'Sjors Sportief' (uitproberen van sporten). Mocht zwemles of sporten financieel een probleem zijn, dan is er het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Daarvan ben ik ambassadeur."

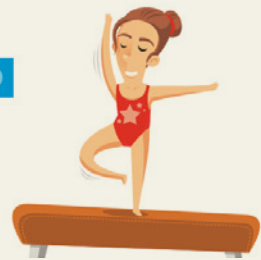

RANDVOORWAARDEN +

1. Accommodatie
2. Materiaal
3. Rooster
4. Groepsgrootte
5. Groepsdynamiek
6. Schoolafspraken
7. Ruimte voor personalisering

COMPETENTIES LEERKRACHT +

1. Interpersoonlijk
2. Pedagogisch
3. Vakinhoudelijk/didactisch
4. Organisatorisch
5. Samenwerken in een (school)team
6. Samenwerken omgeving
7. Competent in reflectie/ontwikkeling

DYNAMISCHE SCHOOLDAG +
TIEN BOUWSTENEN VOOR EEN MEER DYNAMISCHE SCHOOLDAG

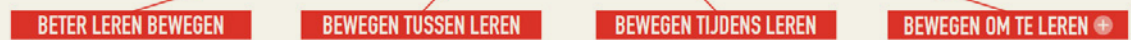
INRICHTING EN GEBRUIK VAN RUIMTES

ROOSTERING

DIDACTIEK

MEER INFORMATIE

- Het belang van meer bewegen op school
- Effecten van sport en bewegen op de basisschool

“We meten en wegen op de scholen in een ketenaanpak (samenwerkingsafspraken) voor het begeleiden van kinderen naar een gezond gewicht. Er is structureel overleg met de GGD, ook voor de lessen bewegingsonderwijs, toernooien en de gezondheidsweek. Verder verwijzen we indien nodig door naar fysiotherapie of ergotherapie en interne schoolbegeleiders. Voorbeeld

van deze samenwerking; met fysiotherapie kijken we in de groepen 1 en 2 welke leerlingen daar ondersteuning kunnen gebruiken.”

“Wat betreft opleidingen werken we samen met Fontys- of HAN-studenten, zowel als sportkunde. We hebben een partnership met Fontys Sporthogeschool, zodat er een

beweegteam op de school bestaat.” “We werken samen met sportverenigingen als hockeyclub Den Bosch, rugby The Dukes en met verenigingen voor judo, badminton, handbal, tafeltennis, boksen et cetera. In de omgeving zoeken we samenwerking met verenigingen die op ons pad komen en passen bij onze visie. Soms nodigen we sportverenigingen uit tijdens

MOTORISCHE LEER-OMGEVING

(DE BASIS VOOR) EEN LEVEN LANG DUURZAAM BEWEGEN

VISIE +

de lessen bewegingsonderwijs of na schooltijd. Hockey tijdens schooltijd is een mooi voorbeeld. Na schooltijd is de buurtsportvereniging Hockey onder leiding van Jacques Brinkman (hockeyclub Den Bosch) ontstaan.”

“Er is Gym-plus. Dit is een extra gymles voor kinderen met een ‘kleine’ beweegachterstand. Verder is er voor leerlingen in groep 7 en 8 Citytrainers Junior. Citytrainers Junior (CTJ) is een cursus waarbij de kinderen tijdens vijf bijeenkomsten hun sportieve, creatieve, organisatorische en sociale talenten leren, zodat ze deze op en rondom school kunnen inzetten.”

“We werken met alle combinatiefunctionarissen en vakleerkrachten bewegingsonderwijs samen in de gemeente ‘s-Hertogenbosch. Jesse en ik geven les in de wijk Zuid- Oost. We werken in een wijkteam van zes basisscholen. Met ons wijkteam hebben wij op onze scholen een uitgebreide toernooikalender waarin we gezamenlijke toernooien en activiteiten aanbieden zoals Going Out (buitenlessen) voor de groep 1 en 2, judo voor groep 3 en 4, hit en run voor groep 5 en 6, rugby voor groep 7, schoolverlaters dag voor groep 8, baggerloop voor de groepen 5 tot en met 8 en de gezondheidsweek over sport en voeding voor alle groepen.”

“Om ervoor te zorgen dat de kinderen de sportaccommodaties in de omgeving leren kennen organiseren we de activiteit ‘hit en run’ en een rugbytoernooi. Tijdens de toernooien worden de kinderen ook door elkaar gemixt, zodat ze elkaar beter leren kennen. De baggerloop is voor 1500 kinderen uit ‘s-Hertogenbosch en wordt gehouden om de ‘parel’ van onze wijk, de Oosterplas. Met veel sportieve obstakels is dit een geweldig evenement. Er gebeurt dus erg veel, de taken zijn verdeeld onder al onze collega’s van S-PORT van de Gemeente ‘s-Hertogenbosch.”

Visie op het vak

Hoe kijk je terug op de tijd dat je lesgeeft?

“Het is bijzonder om te merken dat er al 20 jaar zijn omgevlogen. Het vak blijft uitdagend en volop in beweging. Je groeit als vakleerkracht bewegingsonderwijs. Hiervoor heb ik alle ruimte gekregen van de gemeente ‘s-Hertogenbosch. Bewegingsonderwijs is al voor 2005 goed op de kaart gezet en het belang van bewegen voor het kind staat voorop.”

Hoe heeft het vak zich in die tijd ontwikkeld bij jou in de les/in jouw lesgeven?

“Op de Calo en mijn buitenlandstage (vo) in Canada was ik met name bezig met

lesgeven. In ‘s-Hertogenbosch kwam ik in het basisonderwijs. Hier was al een start gemaakt met sportstimulering, vervolgens BOS buurt-onderwijs-sport en nu als combinatiefunctionaris. De kijik breder maken dan alleen in de gymzaal heeft zich duidelijk ontwikkeld.”

“Kwalitatief goed bewegingsonderwijs aanbieden leer je door ervaring, scholing en sparren. De motorische leeromgeving is ontstaan en daarna is er meer ruimte gekomen voor het belang van bewegen op school door de dynamische schooldag.”

“Kinderen zijn in de loop der jaren motorisch minder vaardig geworden door minder buitenspelen en meer zitten. Maar ze zijn wel mondiger! En sommige ouders voorzichtiger, wat ook niet altijd bijdraagt aan de motoriek.”

En wat betreft de vakontwikkelingen bij jou op school?

“Wij zijn een fusieschool. Waarbij de ene school wel de kleuters gymles gaf, maar de andere niet. In het kader van gelijkheid, hebben alle leerlingen twee keer in de week bewegingsonderwijs. Nu krijgen alle groepen 1 tot en met 8 les bewegingsonderwijs door een vakleerkracht.”

“Als je nu kijkt naar het jonge kind vind ik dat de nieuwe kleuters wisselender

binnenkomen. Er zijn kinderen die zich gelijk op hun gemak voelen. Maar kinderen vinden het ook spannender. Het beweegniveau van de leerlingen is wel afgenomen. Dat is ook de reden dat wij inzetten op het jonge kind om een goede basis te geven. Want jong geleerd is oud gedaan. Eerst bewegen, dan leren!”

“We zetten nu vooral in op het ‘BeweegBelang’ van het jonge kind. Binnen de gemeente ‘s-Hertogenbosch hebben wij het ‘BeweegBelang-team’. Hierbij vinden wij het een meerwaarde om bewegen al in een zo vroeg mogelijk stadium in te zetten. Dus al zodra de kinderen naar de kinderopvang gaan. Wij zijn ook een ‘Kindcentrum’. We proberen de omgeving van het kind zo te maken dat het kind gestimuleerd wordt om natuurlijk te bewegen.”

“Gezondheid en Dynamische Schooldag zijn belangrijker geworden. De dynamische schooldag is een onderdeel van onze school. Binnen onze school is het klaslokaal dan ook een dynamische omgeving waar kinderen de vrijheid hebben om te kiezen wat, waar en met wie ze willen leren. Dit bevordert niet alleen hun zelfstandigheid, maar ook hun intrinsieke motivatie om te leren. Om ons onderwijs nog dynamischer te maken, werken wij sinds kort met een interactieve beweegmuur en een interactieve beweegvloer. Deze educatieve leermiddelen zorgen ervoor dat de kinderen spelenderwijs bewegen en leren. Er zijn verschillende games mogelijk. De kinderen kunnen kiezen uit educatieve games, die aansluiten op hun leerdoelen. Er zijn ook spellen ter ontspanning, waarbij kinderen leren om samen te werken.”

Welke ontwikkelingen hebben jouw speciale aandacht?

“BeweegBelang voor het jonge kind, onder andere door middel van de methode ‘Bodymap’. Dit is een methode waarbij je leert kijken naar de lichaamstaal van kinderen. Elk kind wordt gezien in zijn eigen ontwikkeling. Bewegen en spelen leggen de basis voor een sterke ontwikkeling. Ik hoop dat ons vak bewegingsonderwijs op alle basisscholen in groep 1 en 2 meer bewuste aandacht krijgt.”

Waarom hebben deze ontwikkelingen jouw speciale aandacht?

“Bewegen is een fundamentele basisvaardigheid voor een kind. Eerst bewegen, dan leren! Ook na groep 1 en 2 is bewegen de basis gedurende de schooldag van kinderen. Daarom ben ik een enorme voorstander voor de dynamische schooldag. Want bewegen kan zorgen voor zo veel meer. Dat gun je toch ieder kind op de basisschool. Met als doel een basis voor een leven lang duurzaam bewegen!”

De praktijk

Wat is voor jou belangrijk in de omgang met leerlingen?

“Kinderen leren respect te hebben voor elkaar en voor de omgeving. Sportief gedrag waarbij ze elkaar helpen in vertrouwen.”

Hoe draag je dit uit in je lesgeven?

“Zorgdragen voor elkaar doen we aan het begin van het schooljaar door het inzetten van groene spelen, dit bevordert het samenwerken. Het samenwerken is een blijvend proces. Door middel van gesprek, leren het (onderlinge) problemen op te lossen. Zorgdragen voor de omgeving doen we door netjes met de materialen om te gaan en door samen op te ruimen.”

Hoe geven jullie beoordelingen?

“We zijn hier dit jaar mee bezig om dit anders te gaan doen. Het belangrijkste vinden wij dat er gekeken wordt naar de persoonlijke vooruitgang en inzet.”

Het vak binnen de school

Hoe werken jullie samen als vaksectie?

“Met behulp van een vakwerkplan. Maar ook door bij elkaar te kijken en van elkaar te leren. Daarnaast coach ik collega’s in de lessen bewegingsonderwijs en werken we aan een soortgelijke bewegingsaanpak binnen de Bossche basisscholen.”

Werken jullie samen met andere vakken?

“Omdat we op een Montessorischool werken komen de kinderen ook vaak met een opdracht naar de gymzaal. Zoals ‘meet de gymzaal op’. Burgerschapsvorming zit verweven in de gymlessen, de kinderen van groep 8 geven bijvoorbeeld een eigen

gekozen gymles aan hun eigen klas. Daarbij worden inzet, respect, zelfstandigheid, samenwerking en reflectie meegenomen. We gebruiken de X-wall en Active-floor om andere vakken te automatiseren.”

Welke plaats heeft bewegingsonderwijs bij jullie op school?

“Het wordt belangrijk gevonden. Alleen de basisvaardigheden taal en rekenen worden nóg belangrijker gevonden. Hopelijk voor de toekomst wordt het belang van bewegen nog meer gezien. Want wie wil er nou niet dat elk kind lekker in zijn vel zit en goed kan bewegen?”

De toekomst

Hoe zie jij de toekomst voor jezelf in dit vak?

“Gedifferentieerd blijven lesgeven, meer bewegen gedurende de dag (minimaal 1 uur) waardoor er op school meer focus is op gezondheid en welbevinden.”

Heb je een boodschap die je wil meegeven aan de leerlingen?

“Een leven lang bewegen draagt zeker bij aan gelukkige kinderen!”

Voor de school?

“Schoolplein inrichten en nog meer bewegingsonderwijs. Bewegen stimuleren gedurende de dag (zowel binnen als buiten).”

Voor de vakwereld?

“Meer vakleerkrachten bewegingsonderwijs in het basisonderwijs met vakspecialisten bewegingsonderwijs vanaf groep 1. Ik gun iedereen een stad als ‘s-Hertogenbosch waarbij het belang van bewegen wordt gezien in en rond de school.” ●

Contact

p.vanalst@s-hertogenbosch.nl

Patricia Brouwers - van Alst is werkzaam voor de gemeente ‘s-Hertogenbosch als combinatiefunctionaris Kids en lid van de ledenraad van de KVLO

Kernwoorden

bewegen voor het jonge kind, dynamische schooldag, motorische leeromgeving